

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ επιλογή τετράωρο (Εσπερινό - Τύπος 1 & 2)

Ενδεικτικός Προγραμματισμός 2023-2024

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Γενικοί δείκτες επιτυχίας – Μαθησιακά αποτελέσματα¹

Μέσα από τη διδασκαλία του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Λυκείου προσανατολισμού επιδιώκεται οι μαθητές/μαθήτριες:

Α. Να επεξεργάζονται το αρχαιοελληνικό κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον, το επικοινωνιακό πλαίσιο παραγωγής του και τα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Να κατανοούν και να ερμηνεύουν το αρχαιοελληνικό κείμενο ως προς το περιεχόμενο (νοήματα, αξίες, μηνύματα κ.λπ.) και τη μορφή του (λειτουργία γραμματικών και συντακτικών στοιχείων του κειμένου).

Β. Να παράγουν γραπτό λόγο, αξιοποιώντας στοιχεία των αρχαιοελληνικών κειμένων που διδάσκονται (απλές προτάσεις στα Αρχαία Ελληνικά και παραγωγή λόγου στα Νέα Ελληνικά).

Γ. Να μπορούν να ερμηνεύουν ένα αρχαίο κείμενο, αξιοποιώντας το λεξιλόγιο και αντιλαμβανόμενοι τη διαχρονικότητα της Ελληνικής Γλώσσας και την ελληνικότητα της κυπριακής διαλέκτου

Δ. Να απολαμβάνουν αισθητικά το αρχαιοελληνικό κείμενο, αναγνωρίζοντας τη λογοτεχνική του αξία.

Ε. Να διευρύνουν την ανθρωπογνωστική σπουδή τους με τη συμπληρωματική διδασκαλία παράλληλων κειμένων.

Βασικές αρχές διδασκαλίας του μαθήματος

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας από πρωτότυπο διδάσκεται κυρίως με βάση τις αρχές της Επικοινωνιακής – Κειμενοκεντρικής προσέγγισης. [...] Συνεξετάζονται μορφή και περιεχόμενο του κειμένου, με τρόπο που να αναδεικνύει τις γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα και να δείχνει πώς αυτές συμβάλλουν στην οικοδόμηση των νοημάτων του κειμένου. Γίνεται αναφορά στο πλαίσιο επικοινωνίας (θέμα, περίσταση επικοινωνίας, κοινωνικές σχέσεις και στάσεις των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών και ο ρόλος της Γλώσσας στη συγκεκριμένη περίσταση επικοινωνίας, ιστορικές περιστάσεις κ.λ.π.), στις λεξιλογικές και γραμματικές επιλογές του συγγραφέα, αλλά και στο ύφος, την οργάνωση/δομή του λόγου και τους μηχανισμούς συνοχής και συνεκτικότητας του κειμένου.²

¹ Βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Αρχαίων Ελληνικών – Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

² Βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Αρχαίων Ελληνικών – Μεθοδολογικά, σελ. 4

Ειδικότερα, στην Α΄ τάξη Λυκείου προσανατολισμού ο σκοπός της διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας είναι κατά κύριο λόγο η **συστηματοποίηση**, η **εμπέδωση** των γνώσεων του Γυμνασίου και η **εμβάθυνση** στον αρχαίο ελληνικό λόγο, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες που επέλεξαν το μάθημα να το αγαπήσουν, να θέσουν γερές βάσεις για τη Β΄ και Γ΄ Λυκείου και βαθμιαία να αποκτήσουν την ικανότητα να κατανοούν, να ερμηνεύουν τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς από το πρωτότυπο και να γίνονται δέκτες των μηνυμάτων τους. Ο σκοπός αυτός ενισχύεται περαιτέρω με τα κείμενα της Θεματογραφίας.

Για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές διδασκαλίας:

1. Εξέταση του κειμένου ενταγμένου στο **γραμματειακό του είδος** και στο **ιστορικοκοινωνικό του πλαίσιο**, με τις απαραίτητες σχετικές πληροφορίες.
2. **Ορθή, εκφραστική ανάγνωση** από τον/την εκπαιδευτικό και αξιοποίηση της κατά κώλα γραφής. Η αποτελεσματικότητα της ανάγνωσης ενισχύεται με **αναγνωστική οδηγία** προς τους/τις μαθητές/μαθήτριες, ώστε αφενός αυτοί να μην παρακολουθούν παθητικά και αφετέρου να αναδειχθούν τα υπό έμφαση στοιχεία του κειμενου. Υστερα από προετοιμασία, ενθαρρύνεται η μεγαλόφωνη ανάγνωση και από τους/τις μαθητές/μαθήτριες.
3. **Ολιστική και κειμενοκεντρική προσέγγιση.** Η ολιστική προσέγγιση αφορά την ισομερή συνεξέταση **μορφής και περιεχομένου** (γλώσσα και νοήματα), ενώ η κειμενοκεντρική αφορά την **κατανόηση του κειμένου** με βάση τις πληροφορίες που δίνει το ίδιο το κείμενο (και όχι άλλες, εκτός κειμένου).
4. **Τριμερής πορεία όλο-μέρος-όλο.** Ενδεικτικά:
Όλο: η συνολική ανάγνωση του κειμένου
Μέρος: ενότητες/περίοδοι/κώλα ή τομείς κειμενικής ανάλυσης (γλωσσικός, αισθητικός, πραγματολογικός)
Όλο: συνολική αποτίμηση της αξίας και σημασίας του κειμένου, κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου.

5. Πορεία **από τα Νέα Ελληνικά (και την κυπριακή διάλεκτο) στα Αρχαία Ελληνικά**, από το γνωστό και οικείο στο νέο, ώστε να εντοπίζουν και να κατανούν τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ Αρχαίων και Νέων Ελληνικών.
6. **Αξιοποίηση βασικών βιβλίων αναφοράς** (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή). Αποτελεί καλλιέργεια βασικής δεξιότητας η χρήση γραμματικής, συντακτικού και λεξικών της Αρχαίας (αλλά και Νέας) Ελληνικής. Τα φαινόμενα επεξηγούνται με την αξιοποίηση της Γραμματικής/του Συντακτικού. Νοείται ότι η χρήση φυλλαδίων περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα, μόνο αν έχουν προσθετική αξία.
7. Συστηματική διδασκαλία των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων με βάση το κείμενο/θεματογραφία και όχι αποπλασιωμένα. Η γραμματική και το **συντακτικό αξιοποιούνται ως εργαλεία κατανόησης του κειμένου και δεν συνιστούν αυτοσκοπό** του μαθήματος. Αναδεικνύεται η λειτουργία των γραμματικο-συντακτικών επιλογών του συγγραφέα, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να οδηγηθούν στην κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου.
8. Τα **κατάλληλα κείμενα θεματογραφίας** αξιοποιούνται για σκοπούς διδασκαλίας, επανάληψης, εμπέδωσης και εμβάθυνσης των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων καθώς και για καλλιέργεια δεξιοτήτων κατανόησης κειμένου. **Η θεματογραφία διδάσκεται**

- συστηματικά, 1-2 δ.π. την εβδομάδα.** Ο Προγραμματισμός εμπεριέχει εισηγήσεις για κείμενα Θεματογραφίας. Διευκρινίζεται ότι **ορισμένα** από τα προτεινόμενα κείμενα **διδάσκονται υποχρεωτικά** (**συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας**) **αλλά δεν εξετάζονται**, ενώ άλλα προτείνονται ενδεικτικά. Στην προσπέλασή τους μπορεί να αξιοποιηθεί και η χρήση **παράλληλης νεοελληνικής μετάφρασης**.
9. **Η μετάφραση συνιστά γόνιμη και δημιουργική διαδικασία**, η οποία δείχνει ότι οι μαθητές/μαθήτριες κατανοούν τα κύρια νοήματα του κειμένου καθώς και τα γραμματικά και συντακτικά στοιχεία της γλώσσας (μορφή και περιεχόμενο). Η μετάφραση ως στοιχείο που υποβοηθά στην ερμηνεία των κειμένων και όχι ως αυτοσκοπός της διδασκαλίας, ως διαδικασία που αξιοποιεί το «τι» (περιεχόμενο), «πώς» (λεξιλογικές και γραμματικές επιλογές, εκφραστικά μέσα, ύφος, επικοινωνιακό πλαίσιο, οργάνωση και δομή του λόγου, συνοχή και συνεκτικότητα) και «γιατί» (μηνύματα, αξίες, αντιλήψεις, αρχές) του κειμένου. Αξιοποιούνται: πολλαπλές αποδόσεις/μεταφράσεις, παραγωγή μετάφρασης, κριτική μετάφρασης, διόρθωση μετάφρασης κ.ά.
  10. **Συνδυασμός μαθητοκεντρικών μεθόδων** (διερευνητική, ανακαλυπτική, συνεργατική, επίλυση προβλήματος κ.ά.), **επαγωγική μέθοδος**, **διαθεματικότητα**, **δημιουργικές δραστηριότητες**, **πρόκληση ενδιαφέροντος**, **καλλιέργεια δεξιοτήτων**, **αξιοποίηση της τεχνολογίας** και οτιδήποτε καθιστά τη διαδικασία μάθησης ενεργητική και αποτελεσματική.
  11. **Βιωματικότητα** και **επικαιροποίηση**, ώστε να αναδειχθεί και η χρηστικότητα του μαθήματος.
  12. **Τήρηση του προβλεπόμενου προγραμματισμού**, ώστε να καλυφθούν **ορθά** όλες οι ενότητες.
  13. **Αξιολόγηση:** βλ. σχετικές οδηγίες <https://archm.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/axiologisi>.

Διδακτικά εγχειρίδια

- *Δειγματικό Υποστηρικτικό Υλικό ARΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ.* (2020). Λευκωσία: Υ.Α.Π. (http://archeia.moec.gov.cy/sm/435/archaia_ellinika_a_lyk_pros.pdf)
- Οικονόμου Μ. Χ. (χ.χ.). *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής*, Γυμνασίου – Λυκείου. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (http://archeia.moec.gov.cy/sm/435/grammatiki_archaias_ellinikis.pdf)
- Μουμτζάκη Α. Β. (2010). *Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής*, Α΄ Β΄ Γ΄ Ενιαίου Λυκείου. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (http://archeia.moec.gov.cy/sm/435/syntaktiko_archaias_ellinikis_lyk.pdf)
- Μπίλλα, Π. (χ.χ.). *Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*, Α΄ Β΄ Γ΄ Γυμνασίου. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (https://archeia.moec.gov.cy/sm/435/syntaktiko_archaias_ellinikis_gym.pdf)
- Συμεωνίδης, Χ., Ξενής, Γ., & Φλιάτουρας, Α. (χ.χ.). *Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*. Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (https://archeia.moec.gov.cy/sm/435/leksiko_archaias_ellinikis_glossas.pdf)
- Θουκυδίδη *Δημηγορίες*, Α΄ Λυκείου, ΥΑΠ (https://archeia.moec.gov.cy/sm/435/thoukydidi_dimigories_a_lyk.pdf)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ			
Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ 1^η ΟΜΠ - τετράωρο (Εσπερινό - Τύπος 1 & 2)			
Ενδεικτικός Προγραμματισμός 2023-2024			
Α΄ Τετράμηνο (4 διδακτικές περίοδοι)			
ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΕΑ	Δ.Ε.	Δ.Π.
<ul style="list-style-type: none"> Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας: Ξενοφῶντος Έλληνικά 2.3.52-53 Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, σελ. 86, με αξιοποίηση γλωσσικών σχολίων σελ. 88, ερμηνευτικών σχολίων σελ. 90, ασκήσεων 6, σελ. 92 και 10, σελ. 93 Ενδεικτική θεματογραφία: Ξενοφῶντος Λακεδαιμονίων Πολιτεία 2.1-2 ΞΕΝ ΛακΠόλ 2.1-2.5 (ΞΕΝΟΦΩΝ, ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ) (greek-language.gr) 	<ul style="list-style-type: none"> Επαναφορά γνώσεων από το γυμνάσιο: τόνοι και πνεύματα, α΄ και β΄ κλίση ουσιαστικών, δευτερόκλιτα επίθετα, δεικτική αντωνυμία <i>οὐτος, αὗτη, τοῦτο</i>, προσωπικές αντωνυμίες, το ρ. εἰμί (οριστική ενεστώτα, παρατατικού, μέλλοντα), οριστική βαρύτονων ρ. σε όλους τους χρόνους της ΕΦ και ΜΦ, βασικοί όροι πρότασης (P, Y, A, K) Μεταφορά κειμένου από τα Νέα στα Αρχαία Ελληνικά 	A.I. A.II.1 A.II.2 A.II.3 A.II.4 A.II.6 A.II.17 B, Γ, Δ	Θεματογραφία: 5 δ.π.
<ul style="list-style-type: none"> ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Κείμενο: Ξενοφῶντος Απομνημονεύματα 2.1.32 Η Αρετή και ο Ήρακλής Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας: Ξενοφῶντος Έλληνικά 2.4.20-21 Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, σελ. 106, με αξιοποίηση 	<ul style="list-style-type: none"> Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά). Το νόημα του κειμένου – Σημασία της αρετής. Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική Λεξιλογικά: <i>λαμβάνω, οἶκος</i> Γραμματικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 1 και θεματογραφία): <ul style="list-style-type: none"> - Α΄ και Β΄ κλίση ουσιαστικών (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Δευτερόκλιτα επίθετα (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Το ρ. εἰμί (οριστική Ενεστώτα, Παρατατικού, Μέλλοντα) (αξιοποίηση της Γραμματικής) - Προσωπικές αντωνυμίες (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) 	A.I. A.II.1 A.II.2 A.II.3 A.II.4 A.II.6 A.II.17 B, Γ, Δ, E	Ενότητα 1: 10 δ.π.
			Θεματογρ.: 9 δ.π.

<p>γλωσσικών σχολίων σελ. 108, ερμηνευτικών σχολίων σελ. 112, ασκήσεων 5 (επιλογή), σελ. 113, 6 (επιλογή) και 7, σελ. 114 και 15 (επιλογή), σελ. 115</p> <p>• <u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u> Ξενοφῶντος Κόρου Ανάβασις 3.2.10 ΞΕΝΟΦΩΝ: Κύρου Ανάβασις (greek-language.gr)</p> <p>Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία, εμπέδωση και εμβάθυνση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Μπορεί να αξιοποιηθεί η χρήση παράλληλης μετάφρασης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Δεικτικές αντωνυμίες (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Οριστική βαρύτονων ρημάτων σε όλους τους χρόνους στην ενεργητική και μέση φωνή (βλ. Γ.Α.Ε. σ. 164-169: § 276-278, σ. 181-185: §292-296, σ.186-193: §298-305 και §307-309) • Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: πράττω, πράττομαι, ἀγορεύω, ἀγορεύομαι, διώκω, πέμπω, νομίζω, είμι. Είναι σημαντικό οι μαθητές να μπορούν να σχηματίζουν τους αρχικούς χρόνους ομαλών βαρύτονων φωνητόληγκτων και συμφωνόληγκτων ρημάτων, που είναι δυνατόν να τους ζητηθούν. • Συντακτικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 1 και θεματογραφία): <ul style="list-style-type: none"> - Υποκείμενο – Συνδετικά Ρήματα – Κατηγορούμενο (εντοπισμός στα κείμενα, επεξήγηση με την αξιοποίηση του Συντακτικού) - Αναφορά σε μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Μονόπτωτα ρήματα με αντικείμενο σε αιτιατική, γενική και δοτική (εντοπισμός στα κείμενα, επεξήγηση με την αξιοποίηση του Συντακτικού) - Σύστοιχο αντικείμενο (εντοπισμός στα κείμενα, επεξήγηση με την αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 		
<p>• <u>ΕΝΟΤΗΤΑ 2</u> Κείμενο: Ίσοκράτους Πρὸς Δημόνικον 50-52 Ζευς και Τάνταλος</p> <p>• <u>Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας:</u> Ξενοφῶντος Αγησίλαος 7.3 Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, σελ. 202, με αξιοποίηση γλωσσικών σχολίων σελ. 204,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά). • Το νόημα του κειμένου – Σημασία της ορθής παιδείας. Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική • Λεξιλογικά: χράομαι –ῶμαι, γιγνώσκω • Γραμματικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 2 και θεματογραφία): <ul style="list-style-type: none"> - Σχηματισμός απαρεμφάτου ενεργητικής και μέσης φωνής (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Φωνητόληγκτα ουσιαστικά Γ' κλίσης (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Συμφωνόληγκτα ουσιαστικά Γ' κλίσης (αφωνόληγκτα και ημιφωνόληγκτα) (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) 	A.I. A.II.1 A.II.2 A.II.5 A.II.8 A.II.9 A.II.17 B, Γ, Δ, Ε	Ενότητα 2: 9 δ.π. Θεματογρ.: 9 δ.π.

<p>ερμηνευτικών σχολίων σελ. 205 και ερωτήσεων- ασκήσεων 11 και 12 σελ. 208-209</p> <p>• <u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u></p> <p>Ξενοφῶντος Ἑλληνικά 5.1.32 ΞΕΝΟΦΩΝ: Ἐλληνικά (greek-language.gr)</p> <p>Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία, εμπέδωση και εμβάθυνση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Μπορεί να αξιοποιηθεί η χρήση παράλληλης μετάφρασης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ερωτηματική και αόριστη αντωνυμία: τίς /τί, τὶς /τὶ (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση της Γραμματικής) • Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: ἔχω, γράφω, -ομαι, δέχομαι, ἀγωνίζομαι, κρίνω, κρίνομαι, πλέω, πράττω, πράττομαι, δεῖ, δοκεῖ • <i>Συντακτικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 2 και θεματογραφία):</i> <ul style="list-style-type: none"> - Απαρέμφατο, έναρθρο, ἄναρθρο (ειδικό – τελικό) (επεξήγηση και εφαρμογή του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Ταυτοπροσωπία, Ετεροπροσωπία, Απρόσωπη Σύνταξη (επεξήγηση και εφαρμογή του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Κατηγορούμενο του αντικειμένου (απλή αναφορά και επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα) - Δίπτωτα μεταβατικά ρήματα (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 		
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 3</p> <p>Κείμενο: Πλούταρχον Ἡθικά (Περὶ παιάδων ἀγωγῆς) 9 b-c Η αγωγή των παιδιών</p> <p>• <u>Συντηματική διδασκαλία θεματογραφίας:</u></p> <p>Ξενοφῶντος Αγησίλαος 11.14-16 Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, σελ. 219, με αξιοποίηση γλωσσικών σχολίων σελ. 220, ερμηνευτικών σχολίων σελ. 221-222 και ερωτήσεων- ασκήσεων 1, 2, 4, 5 α.β, 6, 7, σελ. 222. Το κείμενο συστήνεται να διδαχθεί με</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά). • Το νόημα του κειμένου – Σημασία της ορθής αγωγής. Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική • Λεξιλογικά: βάλλω, λέγω • <i>Γραμματικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 3 και θεματογραφία):</i> <ul style="list-style-type: none"> - Φωνητόληκτα και συμφωνόληκτα επίθετα Γ' κλίσης (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Σχηματισμός και κλίση μετοχών ενεργητικής φωνής (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Εγκλίσεις του ρήματος είμι στον Ενεστώτα (αξιοποίηση της Γραμματικής) - Εγκλίσεις βαρύτονων ρημάτων στον Ενεστώτα, Μέλλοντα, Αόριστο και Παρακείμενο ενεργητικής φωνής (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) • Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: λέγω, πίπτω, φεύγω, ἀκούω, φυλάττω • <i>Συντακτικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 3 και θεματογραφία):</i> 	<p>A.I. A.II.1 A.II.3 A.II.7 A.II.10 A.II.13 A.II.16 B, Γ, Δ, Ε</p>	<p>Ενότητα 3: 9 δ.π.</p> <p>Θεματογρ.: 9 δ.π.</p>

<p>παράλληλη χρήση μετάφρασης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u> Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις 5.7.5-7 (υποτακτική) ΞΕΝΟΦΩΝ: Κύρου Ανάβασις (greek-language.gr) Ίσοκράτους Πρὸς Δημόνικον 14-18 (ευκτική, προστακτική) Isocrates, To Demonicus, section 14 (tufts.edu) Ίσοκράτους Πρὸς Νικοκλέα 29 -31 (προστακτική) ΙΣΟΚΡ 2.27–35 (ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ) (greek-language.gr) <p>Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία, εμπέδωση και εμβάθυνση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Μπορεί να αξιοποιηθεί η χρήση παράλληλης μετάφρασης.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί (επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 		
	Διαγωνίσματα-Ανατροφοδότηση / Εργασίες	4	
	Σύνολο δ.π. Α΄ Τετραμήνου	64	

Β' Τετράμηνο (4 διδακτικές περίοδοι)

Επειδή το μάθημα είναι γλωσσικό και η προσέγγιση σπειροειδής, προϋποτίθεται η γνώση των διδαχθέντων κατά το προηγούμενο τετράμηνο (βλ. ΔΕ/ΔΕ). Ο/Η διδάσκων/ουσα ελέγχει αν οι μαθητές/μαθήτριες γνωρίζουν το λεξιλόγιο, τα διδαγμένα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα του Α΄ τετραμήνου, καλύπτει τυχόν αδυναμίες και εμβαθύνει σε αυτά, κυρίως μέσα από την επεξεργασία κειμένων θεματογραφίας (σε σταθερή βάση, 1-2 δ.π. την εβδομάδα). Στο διαγώνισμα, οι μαθητές/μαθήτριες εξετάζονται και σε λεξιλόγιο, γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που διδάχθηκαν κατά το Α΄ Τετράμηνο.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΕΑ	Δ.Ε.	Δ.Π.
Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση: Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων, από το Βιβλίο Θουκυδίδη Δημητρίες, ΥΑΠ	<ul style="list-style-type: none"> Θουκυδίδη Δημητρίες - Εισαγωγή (Θουκυδίδης: ζωή, εποχή, έργο, μεθοδολογία, αξία), ΥΑΠ, σ. 11-17 - Εισαγωγή στον Διάλογο Μηλίων και Αθηναίων, ΥΑΠ, σ. 91-96 - Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων, §§ 84-113, σελ. 99-105 - Συνεξέταση κειμένων από πρωτότυπο και από μετάφραση: <ul style="list-style-type: none"> α) Θουκυδίδη Δημητρίες, Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων, ΥΑΠ, β) Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, Η Πάραλος αναγγέλλει τη συμφορά (βλ. Ενότητα 4). Θεματικοί άξονες: δίκαιο - άδικο, ισχύς – αδυναμία, αξιοπρέπεια – αλαζονεία. 	A, B, Γ, Δ, E, ΣΤ, Z	8 δ.π.
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ 4</u> Κείμενο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ 2.2.3-4 Η Πάραλος αναγγέλλει τη συμφορά και Θεματογραφία (ενδεικτικά: Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ 2.2.10-11) Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων.	<ul style="list-style-type: none"> Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά) Το νόημα του κειμένου – Μεγαλείο και συντριβή. Η σημασία της ήττας των Αθηναίων στη ναυμαχία στους Αἰγάς Ποταμούς. Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική Λεξιλογικά: ἀγγέλλω, πόλις Γραμματικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> - Σχηματισμός και κλίση μετοχών ενεργητικής και μέσης φωνής (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Ευκτική του ρήματος εἰμὶ στον Μέλλοντα (αξιοποίηση της Γραμματικής) - Εγκλίσεις βαρύτονων ρημάτων στον Ενεστώτα, Μέλλοντα, Αόριστο και Παρακείμενο μέσης φωνής (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: ἀγγέλλω, πάσχω, πείθω, πείθομαι Συντακτικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> - Επιθετική ή αναφορική μετοχή (απλή αναφορά και επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Κατηγορηματική μετοχή (απλή αναφορά και επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Επιρρηματική μετοχή (απλή αναφορά και επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα με αξιοποίηση του Συντακτικού) 	A.I. A.II.1 A.II.3 A.II.10 A.II.16 B, Γ, Δ, Ε	Ενότητα 4: 8 δ.π. Θεματογρ.: 8 δ.π.

	<ul style="list-style-type: none"> - Η σύνταξη των μετοχών - Συνημμένη και Απόλυτη μετοχή(απλή αναφορά και επεξήγηση όσων απαντούν στα κείμενα) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Επεξεργασία άγνωστου κειμένου (θεματογραφία) • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 		
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 Κείμενο: Ξενοφῶντος Ἀγησύλαος 7. 1 -2 Η φιλοπατρία του Ἀγησυλάου	<ul style="list-style-type: none"> • Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά) • Το νόημα του κειμένου – Σημασία της φιλοπατρίας (Ο Αγησύλαος ως πρότυπο φιλόπατρη ηγέτη). Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική. <p>Προτείνεται η αξιοποίηση των γλωσσικών και ερμηνευτικών σχολίων του βιβλίου <i>Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι</i> σελ. 203-205 και των ερωτήσεων-ασκήσεων 1, 5, 6, 7, 8 και 16, σελ. 208-209.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λεξιλογικά: <i>τίθημι, φαίνω-ομαι</i> • <i>Γραμματικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 5 και θεματογραφία):</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ομαλά και ανώμαλα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Κτητικές αντωνυμίες (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Αναφορικές αντωνυμίες (ὅς/ ἥ/ ὅ, ὅστις/ ἥτις/ ὅ,τι) (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) • Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: <i>ἄρχω, ἄρχομαι</i> • <i>Συντακτικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 5 και θεματογραφία):</i> <ul style="list-style-type: none"> - Α' και β' όρος σύγκρισης (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Ισοδύναμες συντακτικές μορφές ειδικών προτάσεων (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού και εφαρμογή) - Δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 	A.I. A.II.1 A.II.13 A.II.15 A.II.17 A.II.18 B, Γ, Δ, Ε	Ενότητα 5: 7 δ.π.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας:</u> Ξενοφῶντος Τέρων 4.6-7 (παραθετικά-σύγκριση) ΞΕΝ Ιερ 4.6-4.11 (ΞΕΝΟΦΩΝ, ΙΕΡΩΝ) (greek-language.gr) Ξενοφῶντος Τέρων 5.1 (ενδοιαστικές) ΞΕΝ Ιερ 5.1-5.4 (ΞΕΝΟΦΩΝ, ΙΕΡΩΝ) (greek-language.gr) • <u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u> Ξενοφῶντος Ελληνικά 2.2.20-21 Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, σελ. 71, με αξιοποίηση γλωσσικών σχολίων σελ. 72, 73, 75 ερμηνευτικών σχολίων σελ. 53, 55 και ερωτήσεων- 	<ul style="list-style-type: none"> - Α' και β' όρος σύγκρισης (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Ισοδύναμες συντακτικές μορφές ειδικών προτάσεων (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού και εφαρμογή) - Δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου • Ορθογραφία κειμένου 		Θεματογρ.: 7 δ.π.

<p>ασκήσεων 9 και 10 σελ.76-77.</p> <p>Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία, εμπέδωση και εμβάθυνση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Μπορεί να αξιοποιηθεί η χρήση παράλληλης μετάφρασης.</p>			
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 6</p> <p>Κείμενο: Ξενοφῶντος Κύρου Ανάβασις 1.3.2-5 Λόγος του Κλεάρχου προς τους Έλληνες μισθοφόρους</p> <p>• <u>Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας:</u> Ξενοφῶντος Έλληνικά 2.2.1-2 (αόριστος β') <i>Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι</i> σελ. 63, με αξιοποίηση γλωσσικών σχολίων και ερμηνευτικών σχολίων σελ. 64-65 και των ερωτήσεων-ασκήσεων 1, 3, 4, 5 και 6 σελ. 67.</p> <p>Ξενοφῶντος Έλληνικά 5. 4.1 (παθητικοί χρόνοι, παθητική σύνταξη) <u>ΞΕΝΟΦΩΝ:</u> <u>Έλληνικά (greek-language.gr)</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η ζωή και το έργο του δημιουργού (απλή αναφορά). • Το νόημα του κειμένου – Το προφίλ ενός σπουδαίου και ενός φαύλου στρατηγού. Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου και απόδοσή του στη Νέα Ελληνική • Λεξιλογικά: ἄγω, δίδωμι • Γραμματικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 6 και θεματογραφία): <ul style="list-style-type: none"> - Αόριστος Β' (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Παθητικός Μέλλοντας Α' και Β', Παθητικός Αόριστος Α' και Β' (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) • Αρχικοί χρόνοι ανωμάλων ρημάτων: ἄγω, τιγχάνω, ἀμαρτάνω • Συντακτικά φαινόμενα (επιλογή ασκήσεων Ενότ. 6 και θεματογραφία): <ul style="list-style-type: none"> - Ποιητικό αίτιο, ενεργητική και παθητική σύνταξη (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού και εφαρμογή) <ul style="list-style-type: none"> - Δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Δευτερεύουσες τελικές προτάσεις (επεξήγηση με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (μόνο τα είδη που απαντούν στα κείμενα) - Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία - Επεξεργασία άγνωστου κειμένου (θεματογραφία) - Παραγωγή γραπτού λόγου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου - Ορθογραφία κειμένου 	A.I. A.II.1 A.II.11 A.II.12 A.II.14 B, Γ, Δ, E	<p>Ενότητα 6: 7 δ.π.</p> <p>Θεματογρ.: 7 δ.π.</p>

<p>• <u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u></p> <p>Ίσοκράτους Φίλιππος 5.30-31 (παθητικοί χρόνοι, παθητική σύνταξη) <u>ΙΣΟΚΡ 5.30–38</u> <u>(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΦΙΛΙΠΠΟΣ) (greek-language.gr)</u></p> <p>Ίσοκράτους Φίλιππος 5.145-147 (αιτιολογικές προτάσεις) <u>ΙΣΟΚΡ 5.144–148</u> <u>(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΦΙΛΙΠΠΟΣ) (greek-language.gr)</u></p> <p>Σημείωση: Η θεματογραφία αξιοποιείται για τη διδασκαλία, εμπέδωση και εμβάθυνση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Μπορεί να αξιοποιηθεί η χρήση παράλληλης μετάφρασης.</p>			
<p>Διαγωνίσματα-Ανατροφοδότηση / Εργασίες</p>	<p>4 δ.π.</p>		
<p>Επανάληψη για την τελική γραπτή εξέταση (αξιοποίηση θεματογραφίας)</p>	<p>4 δ.π.</p>		
<p>Σύνολο δ.π. Β' Τετραμήνου</p>	<p>60</p>		
<p>Σύνολο δ.π. έτους</p>	<p>124</p>		